УДК 657.1

О.Є. ОДНОЙКО, НТУ «ХПІ», Харків, Україна
С.В. БРІК, канд. екон. наук, доц., НТУ «ХПІ», Харків, Україна

Регулювання інвентаризаційних різниць при проведенні аудиту на підприємстві

Інвентаризація є одним з найбільш поширених методів отримання аудиторських доказів, який дозволяє отримати точну інформацію про наявність майна та фінансових зобов'язань економічного суб'єкта і орієнтовну інформацію про їхні стан і вартість. При цьому, найбільше значення має практичне вміння регулювання інвентаризаційних різниць, що є темою цієї статті.

Дослідженнями регулювання інвентаризаційних різниць займалися Ф. Ф. Бутинець [1], який у своїх працях розглянув графіки проведення інвентаризації та вимоги до неї, О. В. Лишиленко [2], що висвітлив питання регулювання різниць, що були отримані в результаті проведення інвентаризації на підприємстві.

Перевірка інвентаризаційних описів передбачає визначення правильності підрахунків в них. Якщо виявляються помилки в арифметичних підрахунках або в цінах і таксуванні документів, вони повинні бути виправлені відповідно до вимог Положення № 88 [3].

Кількісні та цінові показники за даними бухгалтерського обліку проставляються у відповідних рядках описів. Таким чином, дані обліку зіставляються з даними про фактичну наявність, що дозволяє виявити розбіжності між ними.

Порядок регулювання інвентаризаційних різниць визначено п. 11.12 Інструкції по інвентаризації [4] і є наступним:

- Виявлені надлишки основних засобів, матеріальних цінностей, цінних паперів, грошових коштів та іншого майна підлягають оприбуткуванню та зарахуванню на результати фінансово-господарської діяльності підприємства з наступним встановленням причин появи надлишків і винних у цьому осіб;

- Убуток цінностей у межах затверджених норм списується за рішенням керівника підприємства на витрати виробництва або обігу. Норми природного убутку можуть використовуватися тільки у випадках виявлення фактичних нестач і після заліку нестач цінностей надлишками з пересортиці . При відсутності норм, убуток розглядається як наднормативна нестача;

- Наднормативна нестача цінностей, а також втрати від псування цінностей відносяться на винних осіб у цінах, за якими розраховується розмір збитку від розкрадань, недостач, знищення і псування матеріальних цінностей;

- Понаднормові втрати і нестачі матеріальних цінностей, включаючи готову продукцію, в тих випадках, коли винні особи не встановлені або у

стягненні з винних осіб відмовлено судом, зараховуються на збитки підприємства;

- взаємний залік залишків і нестач внаслідок пересортиці може бути допущено тільки щодо товарно-матеріальних цінностей однакового найменування і в тотожній кількості за умови, що залишки і нестачі утворилися за один і той же період, що перевіряється, та в однієї і тієї ж особи. Органи державного управління, у віданні яких перебувають підприємства, можуть установлювати порядок, при якому такий залік може бути допущений стосовно однієї і тієї ж групи товарно-матеріальних цінностей, якщо цінності, що входять до її складу, мають схожість за зовнішнім виглядом або упаковані в однакову тару (при відпуску їх без розпакованої тари);

- у разі якщо при заліку нестач надлишками при пересортиці вартість цінностей, виявлених у нестачі, більше вартості цінностей, виявлених у надлишку, різниця вартості повинна бути віднесена на винних осіб.

Якщо конкретні особи, винні в пересортиці, не встановлені, то сумові різниці розглядаються як недостача понад норми природного убутку з віднесенням їх на результати фінансово-господарської діяльності. За таким сумовим різницями в протоколах інвентаризаційної комісією мають бути приведені вичерпні пояснення причин, за якими різниці не можуть бути віднесені на винних осіб.

Перевищення вартості цінностей, виявлених у надлишках, над вартістю цінностей, виявлених у нестачі при пересортиці, відносяться на збільшення даних обліку відповідних матеріальних цінностей і результатів фінансово-господарської діяльності .

Протокол інвентаризаційної комісії і відомість результатів інвентаризації надається керівнику підприємства, який затверджує її в п’ятиденний термін. Після затвердження протоколу результатів інвентаризації висновки інвентаризаційної комісії з регулювання інвентаризаційних розбіжностей набувають чинності розпорядчого документа і стають підставою для здійснення бухгалтерських записів. Результати інвентаризації відображаються в бухгалтерському обліку в тому місяці, у якому завершено інвентаризацію, але не пізніше грудня звітного року.

Список літератури:

1. *Бутинець Ф. Ф.* Бухгалтерський фінансовий облік: [підруч.] / *Ф. Ф. Бутинець*. – Житомир: Рута, 2006. – 832 с.

2. *Лишиленко О. В.* Фінансовий облік: [підруч.] / *О. В. Лишиленко*. – [2-ге вид., перероб. ідоп.]. – Київ: Вид-во «Центр навчальної літератури», 2007. – 556 с.

3. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Мінфіну від 24.05.1995 р. № 88.

4. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків, затвердженої наказом Мінфіну від 11.08.94 р. № 69.